

Artificial Intelligence (AI) sa pagkatuto ng Filipino: Mga hamon at pagkakataon

Galit, Gilbert C. ✉

Leyte Normal University, Philippines (ggalit@lmu.edu.ph)

Received: 2 June 2026

Available Online: 17 June 2026

Revised: 12 June 2026

DOI: 10.5861/ijrse.2026.26262

Accepted: 16 June 2026

ISSN: 2243-7703

Online ISSN: 2243-7711

OPEN ACCESS

Abstract

The pervasive influence of Artificial Intelligence (AI) continues to reshape academic practices, making it an essential lens to examine both the challenges and opportunities it presents in educational contexts. Employing a phenomenological research design, data were gathered through in-depth interviews to illuminate the lived experiences of learners regarding the use of AI in Filipino language learning. The findings reveal that the primary challenges encountered include risks of plagiarism, limited accessibility, concerns over data quality and reliability, issues with structural and formulaic dependency, and the complexity of the verification process. Nevertheless, the study also foregrounds significant opportunities afforded by AI integration, particularly in fostering critical thinking, advancing literacy skills, cultivating academic habits, enriching linguistic knowledge, and broadening technological competence. These findings underscore the position that AI in education opens viable pathways for addressing the demands of contemporary learning practices and for adapting to the rapidly evolving landscape of 21st century education. Accordingly, this paper recommends a balanced approach to navigating the challenges and leveraging the opportunities presented by AI as a pedagogical tool, alongside the provision of institutional support governed by clear regulatory frameworks applicable to both the teaching and learning processes.

Keywords: Artificial Intelligence (AI), hamon at pagkakataon, pagkatuto ng Filipino

Artificial Intelligence (AI) sa pagkatuto ng Filipino: Mga hamon at pagkakataon

1. Introduksiyon

Ang edukasyon ay isa sa mga pinakamalalahagang saligan ng estado upang magtatag ng isang lipunang maunlad at malay sa mga pagbabago at pangangailangan sa sektor ng paggawa. Tinutugunan nito ang mga kahingian sa pagdebelop ng mga aktibong mamamayang nagtataglay ng mga kakayahan at kasanayang nakasasabay sa pandaigdigang kalakaran. Kaya naman, bilang pagyakap sa patuloy na nagiging modernisadong mundo, ang edukasyon ay nagbago at naging panguhaning lundayan sa pagtulak sa lipunan ang *Information Communication Technology* (ICT). Kaugnay nito, binigyang-diin ng UNESCO (2019) ang pagtaguyod sa paggamit ng teknolohiya kagaya ng *Artificial Intelligence* (AI) bilang potensiyal na kagamitan sa pagtugon sa mga kasalukuyang suliranin ng edukasyon, baguhin ang mga tuong kasanayan sa edukasyon, at mapabilis ang pagkamit ng Sustainable Development Goal (SDG) 4, hinggil sa inklusibo at patas na pagtamo ng de-kalidad na edukasyon. Nakatuon ang UNESCO sa pagsuporta sa estado na gamitin ang potensiyal ng teknolohiya gaya ng AI para sa pagkamit ng *Education 2030 Agenda*, habang tinitiyak na ang aplikasyon nito sa mga kontekstong pang-edukasyon ay ginagabayan ng mga pangunahing prinsipyo ng pagsasama at pagkakapantay-pantay.

Ang *Artificial Intelligence* ay naging isang transformatibong puwersa sa maraming sektor ng lipunan kasama na rito ang akademya. Sa katunayan, maraming bansa sa mundo ang patuloy na ginalugad ang kapangyarihan ng AI sa pagpapahusay ng edukasyon dahil sa impluwensiya at kakayahan nitong i-personalize ang mga praktika sa pagkatuto. Nagagawa rin nitong suriin ang ano mang datos upang makabuo ng angkop na karanasan batay sa mga tiyak na pangangailangan, at mapabuti ang pakikipag-ugnayan na naglulundo sa mas mahusay na akademikong gawi. Higit pa rito, napahuhusay din ng AI ang mga praktika sa pagtatasa, at nakapagbibigay ng agarang fidbak hinggil sa pagganap ng estudyante (Ayala-Pazmiño, 2023). Pagbibigay-diin ni Mou (2019), may kakayahan ang AI na i-streamline ang mga gawaing administratibo gaya ng pagmamarka at pagpapalano ng mga aralin na nakatutulong upang mas mabigyang-pansin ang tiyak na pangangailangan ng mga estudyante. Higit pa rito, may kapasidad itong gawing demokratiko ang pagkatuto sa paraan ng pagbuo ng de-kalidad na instruksiyon na magagamit sa hindi tradisyonal na kapaligiran kaya mas tumataas ang pandaigdigang pag-akses sa edukasyon.

Sa kasalukuyan, ang paglawak ng impluwensiya ng AI sa edukasyon ay isang penomenong hindi maikakaila. Marami sa mga sistema sa edukasyon ay nakakabit sa paggamit ng AI na parehong nakitaan ng kalakasan at kahinaan. Sa katunayan, ayon kay Schiff (2022), mahigit 30 bansa na sa buong mundo ang naglabas ng pambansang polisiya at estratehiya sa integrasyon ng AI sa edukasyon. Dito, ipinapahayag ang plano at inaasahan kung paano naapektuhan ng AI ang mga patakarang pansektor kabilang ang edukasyon, na may pagsasaalang-alang sa mga panlipunan at etikal na implikasyon nito. Sa bansang Japan, binigyang-diin ng ministro ng edukasyon ang kahalagahan ng AI sa edukasyon sa paraan ng pagkilala sa potensiyal na kakayahan ng AI sa pagtuturo at pagkatuto, at ang benepisyo nito sa paglinang at pagpapalalim ng pag-unawa (Loe, 2024). Dagdag pa, inihayag din ng China ang makabuluhang hakbang sa pagsasama ng AI sa sistemang pang-edukasyon sa pamamagitan ng pamumuhunan nang gobyerno sa pagbuo at paglalalatag ng plataporma ng pag-aaral na pinagagana ng *Artificial Intelligence* (Chen et al., 2020). Sa ganitong konteksto, binigyang-diin nina Park at Kwon (2024) na ang South Korea ay nangungunang bansa sa *AI education*. Ang pamahalaan ng Korea ay naglabas ng *National AI Plan* upang palakasin ang *Artificial Intelligence* ng Korea competitiveness sa 2030. Ang ministro ng edukasyon ay nagsulong din ng mga plano na isama ang AI sa bawat antas ng pag-aaral sa 2021 at palawigin ang unibersal na edukasyon ng AI hanggang 2025.

Sa Pilipinas, nananatiling isang makabuluhang usapin ang integrasyon ng AI sa edukasyon dulot ng mga potensiyal na panganib nito, at mga usaping etikal. Ilan sa pagsasaalang-alang sa implementasyon nito ay ang kasapatan ng resorses, pasilidad, at higit sa lahat ang kapasidad ng mga guro na gamitin at pamahalaan ito sa loob ng klase. Paliwanag ni Ligot (2023), bagamat malaki ang potensiyal ng AI na baguhin ang sistemang pang-

edukasyon sa Pilipinas, may mga hadlang pa rin sa paggamit nito katulad na lamang ng kakulangan ng teknolohikal na imprastruktura at pagsasanay ng mga guro. Ganoon pa man, kinikilala ng pamahalaan ng Pilipinas ang benepisyo ng AI sa edukasyon. Sa katunayan, noong 2023 sa isinagawang Pinas Research and Development Conference ay tinalakay nina Dr. Enrico C. Paringit na potensiyal na gawing AI Data Hub ang Pilipinas. Binanggit niya ang pagdebelop ng mga aplikasyong AI para sa bansa, pagtutuo sa enerhiya at mga kagamitan, makabagong teknolohiyang siyentipiko, at pagpapaunlad sa iba pang sektor na nangunguna sa dihitalisasyon (Estrellado & Miranda, 2023). Sa kabila nito, ang mabagal na pag-usad ng Pilipinas sa pagsasanib ng AI sa edukasyon ay dulot ng kolektibong salik kagaya ng *infrastructure and resources* (Ratti & Helbing, 2019), *Data privacy concerns* (Cath, 2018; Taeihagh, 2021), *Digital divide* (Ratti & Helbing, 2019), at *Faculty training and development* (Fahimirad & Kotamjani, 2018).

Sa kabila nito, hindi maikakailang malawak na ang mga pag-aaral hinggil sa AI sa edukasyon sa konteksto ng Pilipinas kagaya ng mga pag-aaral na nakatuon sa pangkalahatang integrasyon ng AI sa edukasyon (Estrellado & Miranda, 2023), pananaw ng mga guro at administrador (Giray et al., 2024), implikasyon sa akademiko, partikular sa usapin ng pambansang kamalayan, kultura, at edukasyon (Adigue, 2024), at pagtalakay sa kaalaman, kahandaan, antas ng integrasyon, at mga hamon at oportunidad sa paggamit nito (Silagan & Amarca, 2025). Ganoon pa man, sa kabila nito nananatili ang ilang puwang sa literatura sapagkat hindi pa lubos na nadadalumat sa mismong karanasan (lived experiences) ng mga mag-aaral ang paggamit ng AI sa pagkatuto ng Filipino. Dagdag pa, nananatiling mahalagang usapin ang limitasyon ng AI sa kontekstuwalisasyon ng wikang Filipino, kalidad ng impormasyong ibinigay nito, panganib sa pladyarismo, at epekto sa awtentikong paglikha, kritikal na pag-iisip, kasanayang pangwika, at akademikong gawi ng mga mag-aaral.

Dito ipinakikita ng kasalukuyang pag-aaral hindi lamang ang pagtalakay sa AI bilang teknolohikal na inobasyon sa edukasyon, kundi sinusuri nito ang gamit ng AI mula sa lente ng mga mag-aaral na aktuwal na gumagamit nito sa pagkatuto ng Filipino. Sa pamamagitan ng penomenolohikal na disenyo, binibigyang-diin ng pag-aaral ang danas, pagpapakahulugan, pag-aalinlangan, estratehiya, at oportunidad na nakikita ng mga mag-aaral sa paggamit ng AI na parehong naglalantad ng mga hamon at oportunidad sa gamit nito sa pagkatuto ng Filipino. Samakatuwid, ang pag-aaral na ito ay tumutugon sa gap na ito sa literatura sa pamamagitan ng pagbibigay ng kontekstuwal, kuwalitatibo, at danas-sentrikong pagsusuri sa paggamit ng AI sa pagkatuto. Ito ay isang mahalagang pag-aambag sapagkat inilalapat nito ang usapin ng AI sa lokal na konteksto ng wikang Filipino, sa aktuwal na karanasan ng mga mag-aaral, at sa pangangailangan ng mas responsableng integrasyon ng AI sa ika-21 siglong edukasyon. Sa huli, ang pag-aaral na ito ay naglalayong magbigay ng batayan para sa pagbuo ng mas angkop na pedagohiya, patakaran, at institusyonal na gabay sa paggamit ng AI bilang pantulong na kasangkapan sa pagkatuto, at hindi bilang kapalit ng sariling pag-iisip, paglikha, at makataong pag-unawa.

Saligang Teoretikal - Naging batayan sa pagdalumat sa penomenon ng AI sa edukasyon ang *Technology Acceptance Model* ni Davis (1989) at *Theory of Diffusion of Innovations* ni Rogers (2003) upang magtatag ng saligang teoretikal sa penomenon ng paggamit ng AI sa akademikong pagkatuto at masuri ang umiiral na hamon at pagkakataon sa paggamit nito.

Technology Acceptance Model (Davis, 1989). Binuo ni Davis ang Technology Acceptance Model (TAM) batay sa Theory of Reasoned Action (TRA) nina Fishbein at Ajzen noong 1975 sa pananaliksik sa sikolohiya. Ayon sa TRA, ang indibiduwal na pag-uugali ay hinihimok ng intensiyon ng pag-uugali na tukoy mula sa saloobin ng isang tao sa kaniyang personal na gawi at mga subhektibong pamantayan sa paligid ng pagganap nito. Sa madaling salita, binibigyang-diin nito na ang pag-uugali at layunin ng indibiduwal na kumilos ay natutukoy mula sa kaniyang saloobin at ng kaniyang mga pananaw dito. Kaya naman, ang pag-uugali ay bunga ng parehong mga saloobin at paniniwala. Ang pananaw na ito ng TAM ay mahalaga sa penomenolohikal na paglente sapagkat ipinakikita nito na ang pagtanggap sa teknolohiya ay karaniwang nakaangkla sa dalawang pangunahing salik – ang *perceived usefulness* o pananaw sa kapakinabangan, at *perceived ease of use* o ang pananaw sa kadalian ng paggamit nito. Sa konteksto ng pag-aaral, ang mga konseptong ito ay ginamit upang maunawaan ang mga karanasan ng mga mag-aaral tungkol sa kung bakit nila ginagamit ang AI sa pagkatuto. Sa kasalukuyan, malawak ang pagtanggap ng

makabagong henerasyon sa AI na nagdulot ng maraming pagbabago sa mga praktika ng pagkatuto. Sa ganitong punto, pinalalalim ng TAM ang penomenolohikal na pagsusuring ito sapagkat hindi lamang nito dinadalumat kung tinatanggap ba ng mag-aaral ang AI, kundi kung paano nararanasan, pinagpapasiyahan, at binibigyang-kahulugan ng mag-aaral ang pagtanggap o pag-iingat sa paggamit nito.

Theory of Diffusion of Innovations (Rogers, 2003). Ang teoryang ito na itinaguyod ni Rogers ay naglalayong ipaliwanag ang modelo ng pagtanggap sa bawat pagbabago. Sa larangan ng educational technology, ang teoryang ito ay pangunahing inilalapat sa pagsasanay sa educational technology. Ito ay naglalarawan sa yugto ng makabagong teknolohiya at proseso nito, kasama rin ang papel sa proseso ng pagtanggap sa teknolohikal na pagbabago. Ang pagtanggap sa mga kapasidad ng bagong teknolohiya ay nagbubukas ng oportunidad sa pagsasanay ng mga institusyon at tagapagsanay upang magdisenyo at maghatid ng mas mabisang pagganap sa integrasyon ng teknolohiya sa edukasyon. Sa penomenolohikal na paglelente, ang Diffusion of Innovations ay nakatutulong upang maunawaan kung paano nararanasan ng mga mag-aaral ang pagpasok ng AI sa kanilang akademikong buhay. Sa ganitong paraan, ang paglaganap ng AI bilang sa teknolohikal na inobasyon sa edukasyon ay hindi lamang usapin ng teknikal na pag-aangkop, kundi usapin din ng personal na karanasan, akademikong pananagutan, at kabuluhan at kahulugang ibinibigay ng mga mag-aaral sa teknolohiya. Sa kontekstong ito, ang teorya ni Rogers ay nauugnay sa pagpapakahulugan, pag-unawa at paglalarawan sa lawak ng impluwensiya ng pag-unlad ng teknolohiya sa pangkalahatang proseso ng pagtuturo. Ang pag-iral ng teknolohikal na inobasyon ay hudyat ng pagbabago sa praktika at pedagohiya dahil sa pag-aangkop sa mga lapit na umaayon sa panlasa ng mga estudyante at nakatutugon sa kahingian ng panahon. Nailalapat ang konsepto ng Diffusion of Innovation sa pagtanaw sa mga paraan at proseso ng pagkatuto na inaangkop at may pagsasaalang-alang sa gamit ng AI bilang pangunahing kagamitan sa pagtamo ng kaalaman na naglalayong hubugin ang mga ika-21 siglong kasanayan.

Samakatuwid, ang TAM at *Diffusion of Innovations* ay nagsilbing pantulong na lente sa pag-unawa sa penomenon ng AI sa pagkatuto ng Filipino. Ang TAM ay nakatulong sa pagdalumat kung paano nakikita ng mga mag-aaral ang gamit, bisa, dali, at limitasyon ng AI bilang kasangkapan sa pagkatuto. Ang *Diffusion of Innovations* naman ay nakatulong sa pag-unawa kung paano unti-unting tinatanggap, sinusubok, inaangkop, at pinamamahalaan ng mga mag-aaral ang AI bilang bahagi ng bagong kulturang akademiko sa ika-21 siglo.

Layunin ng Pag-aaral - Nilayon ng pag-aaral na madalumat ang mga hamon at pagkakataon sa paggamit ng AI sa pagkatuto ng Filipino sa ika-21 siglong edukasyon. Partikular na nilayong masagot ang sumusunod: (1) Ano ang hamon ng mga mag-aaral sa paggamit ng Artificial Intelligence sa pagkatuto ng Filipino? at (2) Ano ang benepisyo ng paggamit ng Artificial Intelligence sa pagkatuto ng Filipino?

2. Metodolohiya

Ang kuwalitatibong pag-aaral na ito ay gumamit ng disenyong Transcendental Phenomenology (TPh) na nakatuon sa isang pilosopikal na diskarte sa kuwalitatibong pananaliksik na naglayong maunawaan ang danas ng tao hinggil sa isang tiyak na penomenong pinag-aaralan (Husserl, 1999). Ginamit ang disenyong ito sapagkat nakatuon ang pag-aaral sa paglalarawan ng karanasan (lived experience) at sa pagtukoy sa esensiya ng penomenon (AI bilang kasangkapan sa pagkatuto ng Filipino) batay sa salaysay ng mga nakaranas nito. Pinili ang transcendental phenomenology sa halip na interpretive o Heideggerian phenomenology dahil ang pangunahing layunin lamang ng pag-aaral ay mailarawan ang karaniwang esensiya ng karanasan ng mga mag-aaral, hindi ang malalim na hermenyutikong interpretasyon ng penomenon o historikal na pag-uugat. Bagama't kinikilala ng pag-aaral na ang karanasan ng mga kalahok ay laging nakakabit sa kanilang konteksto bilang mga mag-aaral sa Filipino, mas angkop ang transcendental phenomenology sapagkat binibigyang-diin lamang nito ang sistematikong paglalarawan ng “ano” ang naranasan at “paano” ito naranasan.

Lokal ng Pag-aaral - Isinagawa ito sa isa sa mga pampublikong unibersidad ng Tacloban, Leyte. Ang nasabing lokal ay nasa sentro ng mga urban na paaralan na nagtataglay ng mga imprastrakturang teknolohikal na mahalaga upang mas lubos na mailarawan at maunawaan ang penomenong pinag-aaralan. Ayon pa sa pananaliksik

ni Wang (2013), sa konteksto ng pag-aaral hinggil sa teknolohiya sa edukasyon, mainam na saklawin ang tuon ng pananaliksik sa mga urban na paaralan dahil sa malawak na agwat ng mga nagagamit na kagamitang panteknolohiya sa mga rural na paaralan kumpara sa urban kagaya ng pagkakaroon ng *interactive whiteboards*, *desktops*, *computer laboratories*, *netbooks*, *tablet computers*, at *internet connectivity*.

Kalahok ng Pag-aaral - Walong (8) mag-aaral sa kolehiyo na aktibong gumagamit ng AI sa pagkatuto ang aktuwal na naging kalahok sa pag-aaral na pinili sa pamamagitan ng *purposive sampling technique*. Ang ganitong bilang sa isang kuwalitatibong pagsusuri ay akma ayon sa panukalang sukat ni Creswell (2013) na 3-25 depende sa punto ng saturation. Sa pagtatalaga ng pamantayan sa inklusyon ng pagpili, ginamit ang sumusunod: (1), aktibo (madalas) gumamit ng AI sa pagkatuto ng Filipino; (2) may makabuluhang danas sa hamon at pagkakataon sa paggamit ng AI; at (3) bukas sa pagbabahagi ng danas sa pamamagitan ng panayam. Upang maging mas malinaw ang konteksto ng karanasan ng mga kalahok, isinaalamng-alang sa pagpili ang kanilang demograpikong impormasyon tulad ng programa na dapat ay mga mag-aaral ng BSED-Filipino, taon sa kolehiyo para sa mas mayamang danas, at ang mga ginagamit na AI tools gaya ng *ChatGPT*, *Gemini*, *Claude.ai*, *QuillBot*, *Grammarly*, *Jenny AI*, at iba pang *generative* o *writing-support tools*. Ang ganitong impormasyon ay mahalaga sapagkat ang uri ng programang kinabibilangan, antas ng pag-aaral, at uri ng AI tools na ginagamit ay maaaring makaapekto sa kanilang danas sa paggamit ng AI bilang kasangkapan sa pagkatuto ng Filipino.

Instrumento ng Pag-aaral - Ginamit bilang instrumento sa koleksiyon ng datos ang *semi-structured interview protocol* na mainam para sa panayam. Ang talatanungang ito ay angkop sa pagsusuring kuwalitatibo dahil sa pleksibilidad ng paggamit nito sa panayam. Sinuri at binalideyt ang talatanungan ng tatlong (3) eksperto sa kuwalitatibong pananaliksik upang matiyak ang katumpakan at kapaniwalaan nito. Isinagawa rin ang pilot testing sa talatanungan upang matiyak na angkop ito sa target na kalahok ng pananaliksik.

Tritment/Paraan ng Pagsusuri - Ginamit sa pag-aaral na ito ang *7 Steps of Data Analysis* ni Colaizzi (1978) upang himayin ang mga impormasyong nakuha sa panayam. Ang sistematikong prosesong ito ay nagsimula sa (1) malalim na pagbabasa upang maging pamilyar sa mga transkrip, na sinundan ng (2) pagtukoy sa mga mahahalagang pahayag na may kinalaman sa paksa. Mula rito, (3) binuo ang mga pahiwatig na kahulugan, at (4) pinagsama-sama sa mga kumpol (clusters). Pagkatapos, ang mga ito ay (5) binigyan ng katagorya upang (6) makabuo ng isang komprehensibong deskripsyon o tema ng penomenon. Sa huling hakbang, (7) isinagawa ang balidasyon ng mga natuklasan upang matiyak ang katumpakan ng pagsusuri. Upang matiyak ang transparency at rigor ng pagsusuri, isinaalang-alang ng mananaliksik ang mga hakbang sa paraan ng pagkabisa sa datos ng pananaliksik. Una, sa pagtatatag ng *credibility*, isinagawa ang *member checking* sa pagtitiyak na wasto ang lahat ng transkripsiyon at datos na nakuha. Ang paunang katagorya ay ipinakita at ipinawasto; Pangalawa, sa *transferability*, malinaw na inilarawan sa pananaliksik ang paraan, setting, at mga natuklasan upang maging sapat na batayan ng iba pang pananaliksik. Isinagawa rin ang *cross-analysis* upang matiyak na may paghahambing sa umiiral na literatura ang natuklasan sa pag-aaral; Pangatlo, sa *dependability*, pinanatili ang *audit trail* sa buong proseso sa pamamagitan ng sistematikong dokumentasyon. Pang-apat, sa *confirmability*, isinagawa ang *triangulation* at *peer debriefing* upang matiyak na wasto ang mga nabuong tema at angkop sa pagtugon sa layunin ng pag-aaral. Ginamit din ang *Claude.ai* at *Gemini* bilang pantulong na AI tool sa pag-validate ng mga nabuong tema. Panlima, sa *reflexivity*, tiniyak na sa pamamagitan ng pansariling pagninilay, *bracketing*, at pagsusuri sa posisyon ng mananaliksik ay napanatili ang obhetibo, etikal, at tapat na pagsusuri.

Etikal na Konsiderasyon - Binigyang-pansin ng pag-aaral na ito ang mga etikal na konsiderasyon sa pangangalap ng datos. Bago ang pagsasagawa ng panayam, humingi ng *informed consent* mula sa bawat kalahok. Ipinaliwanag sa kanila ang layunin ng pag-aaral, saklaw ng kanilang partisipasyon, paraan ng paggamit ng datos, at kanilang karapatan bilang kalahok. Tiniyak na boluntaryo ng paglahok at may karapatan silang tumanggi o umatras sa panayam ano mang oras nang walang negatibong epekto sa kanilang akademikong katayuan. Gumamit ng mga kowd tulad ng K1, K2, K3, at iba pa upang mapanatili ang kumpidensiyalidad ng kanilang pagkakakilanlan. Ang lahat ng datos, kabilang ang audio recordings at transkripsiyon ay itinago sa ligtas at pribadong lalagyan at ginamit lamang para sa layunin ng pag-aaral. Ang kabuoang proseso ng pananaliksik ay isinagawa batay sa mga

prinsipyong etikal na tumatalima sa mga probisyon ng Data Privacy Act of 2012.

3. Resulta at Pagtalakay

Tinalakay sa bahaging ito ang naging resulta ng pagsusuri batay sa mga layuning inilalahad. Dito inilarawan ang mga nabuong tema at binigyang-kahulugan at interpretasyon batay sa konteksto ng penomenon ng paggamit ng AI sa ika-21 siglong edukasyon.

3.1 Hamon sa paggamit ng AI sa pagkatuto ng Filipino

Panganib ng Pladyarismo. Lumitaw bilang hamon sa paggamit ng AI ang panganib sa pladyarismo dahil sa pinanggagalingan at sistema ng paglikha ng datos ng AI tools. Ayon sa mga kalahok, hindi nila lubusang maunawaan kung saan eksaktong hinahango ang impormasyon ng AI, kaya may takot silang hindi sinasadyang makapanggaya ng gawa ng iba. Saad pa ni Kalahok 1 (K1), “*Kaya minsan po, hindi talaga ako kumukuha nang diretsong sagot sa AI. Kumbaga, ideya lang po ang kinukuha ko tapos ako na po ang nag-e-explain sa sariling paraan para hindi ako ma-issue sa plagiarism.*” Mula sa salaysay na ito, malinaw na upang maiwasan ang pladyarismo, limitado ang kanilang paggamit ng AI sa pagkuha lamang ng ideya at hindi verbatim na paggamit ng awtput nito. Ito ay tumutugma sa pahayag ni Salido (2023) na ang labis na pagdepende sa ChatGPT upang magsulat ng sanaysay o iba pang akademikong gawain ay may kaakibat na panganib sa hindi sinasadyang panggagaya sa mga umiiral na teksto. Ito ay sa kadahilanang ang AI tools ay bumubuo ng impormasyon batay sa datos na mayroon lamang sa sistema nito kaya nagkakaroon ng posibilidad na makopya ang impormasyon o nilalaman mula sa mga umiiral ng kaalaman sa iba pang mga mapagkukunan. Higit pa, iginiit nina Cotton et al. (2023) na ang pag-akses sa AI ay isa sa mga dahilan sa pag-iral ng mga usapin ng pladyarismo at sa pagkawala ng akademikong integridad sa mga ipinapasang awtput. Samakatuwid, ang pag-akses sa mga digital na impormasyon ay hindi lamang mga paraan sa mabilis na pagkuha at pagbuo ng kaalaman sapagkat isa rin itong paalala ng maging responsable sa pagpapanatili ng akademikong integridad.

Limitadong Akses. Isa rin sa mahahalagang hamon sa paggamit ng AI tools ay ang limitadong akses na dulot ng subscription-based models. Bagama’t marami nang AI platforms na libre, tulad ng Jenny AI, Quillbot, Grammarly, Nova, at maging ang ChatGPT, karamihan dito ay may limitasyon sa akses lalo na sa mga libreng bersiyon lamang. Dahil dito, hindi lubos na nagagamit ang buong potensiyal ng AI partikular sa mga pang-akademikong layunin na nangangailangan ng mas malalim, mas kompleto, at mas updated na mga datos. Ayon pa nga kay Kalahok 5 (K5), “*Yung mga nilalaman sa Chat GPT since mga pre-trained sila, ibig sabihin pinoprogram sa kanila yung mga data. Merong limit kapag free ka lang, merong limit. So, kung meron kang hinahanap na data na lagpas na dun...hindi na siya makakapag-provide.*” Ipinapahayag lamang nito na ang limitadong akses ay nagiging hamon lalo na kung nangangailangan ng mga napapanahong datos o impormasyon. Ang ganitong danas ng mga kalahok ay umaayon sa naging obserbasyon nina Van Dijk (2020) at Robinson et al. (2020) na ang akses sa mga digital na teknolohiya gaya ng AI ay parehong teknikal at sosyoekonomikong usapin dahil sa limitadong kapasidad na nagreresulta ng hindi pantay na akses sa digital na impormasyon. Dahil dito, nagkakaroon ng suliranin sa hindi pagkapantay-pantay sa paggamit ng digital na kagamitan sa pagkatuto kung saan ang kalidad ng akademikong awtput ay nakabatay hindi na lamang sa talino kundi pati na rin sa kanilang pinansiyal na kapasidad.

Paulit-ulit na Tugon (Input). Nakita sa pagsusuri na ang AI ay nagbibigay ng repetitive na estruktura at ideya na nagiging hadlang sa pagbuo ng mga orihinal na akademiko o malikhaing teksto. Ang obserbasyong ito ay malinaw na nakita sa salaysay ng mga kalahok na binigyang-diin bilang isang makabuluhang hamon sa paggamit ng AI lalo na kung halos pareho o magkakahawig ang prompt at/o keywords na ipinapasok. Ayon kay Kalahok 8 (K8), “*yung mga wordings nila pare-pareho lang. Pinagkaiba lang is yung placement ng mga salita at/o daloy pero ang ideya at nilalaman sa pangkalahatan ay halos pareho lang.*” Ipinapakita lamang nito na ang AI, dahil sa nakabatay sa pre-trained patterns at algorithms ay likas na gumagawa ng formulaic at predictable na mga sagot. Paliwanag nina Sevilla-Bernardo et al. (2025), ang mga awtput ng AI kabilang na ang mga akdang pampanitikan o anumang malikhaing teksto ay kadalasang itinuturing na hilaw, depektibo sa grammar, mababaw, kulang sa

damdamin, at hubad sa sangkap ng pagiging likhang-tao. Ipinapakita nito na bagamat kayang makabuo ng AI ng katanggap-tanggap na awtput, madalas ay wala itong lalim, sensibilidad, o pagkamalikhain na nagmumula sa tunay na karanasan at intensyon ng tao. Pinangalawahan ito nina Giray et al. (2024), na sa konteksto ng edukasyon sa Pilipinas, isang makabuluhang pananaw sa sektor ng edukasyon ang limitasyon sa orihinalidad ng mga gawang AI. Bagamat kinikilala ang potensiyal na benepisyong nito sa pagpapagaan ng mga administratibong gawain at produktibidad, binigyang-diin nila ang hamon sa kontekstuwalisasyon at ang kakulangan ng AI sa pagbibigay ng mga impormasyong nakabatay sa karanasan at kontekstong Pilipino. Sa kabuoan, ipinahihiwatig lamang nito ang gamit ng AI bilang pantulong at suporta sa pagbuo ng kaalaman, at hindi bilang kapalit ng awtentikong talino at kritikal na kognitibong pagproseso ng isang malay na tao.

Predictable na Balangkas. Natuklasan ding hamon sa paggamit ng AI ang predictable na balangkas at repetitive pattern ng mga sagot na ibinibigay ng mga AI tools, partikular ng ChatGPT. Ayon sa mga kalahok, kapansin-pansin ang fixed na paraan ng pagbuo ng sagot ng AI na karaniwang magkakapareho ang estruktura, daloy, at maging ng pagpili ng mga salita. Kaya naman, hamon sa mga kalahok ang paggamit ng AI-generated na nilalaman nang hindi halatang hindi orihinal o masyadong machine-like ang estilo. Ayon kay Kalahok 3 (K3), *“Iyon sir, kasi masyadong madaling makilala kung produkto ng Chat GPT kasi ang mga ginagamit na salita, at ang paraan ng konstruksiyon at estruktura ay halatang AI.”* Ipinakikita lamang ng salaysay na ito na madaling matukoy ang gawang AI dahil sa patern at paggamit ng salita, predictable ang estruktura ng pangungusap, at halos pare-pareho ang paraan ng pagpapaliwanag. Sa madaling salita, ang ganitong obserbasyon ay nagsisilbing indikasyon na ang awtput ng AI ay nakadepende lamang sa patern kaya agad na nakikilala ng gumagamit kung AI ang isang teksto. Ang ganitong hamon ay naglalantad na ang mga gawang AI ay kadalasang pangkalahatan, paulit-ulit, at predictable kaya hindi ito sapat para sa mga gawaing malikhain at may malalim na pagsusuri. Sa aspekto ng pagkatuto, ang limitasyong ito ng AI ay posibleng magdulot ng panganib kung aasa nang labis sa paggamit nito na maaaring magresulta ng pagkabansot sa interes at awtentikong pagkatuto (Villanueva, 2025). Sa kabuoan, ipinakikita lamang nito na bagamat kapaki-pakinabang bilang suporta sa pagkatuto ang AI, ay hindi ito sapat upang palitan ang kompleksidad, pagkamalikhain, at interpretatibong lalim ng tao.

Hamon sa Balidasyon ng Impormasyon. Nakita rin bilang hamon ang pagiging matrabaho dahil sa kahingian ng pagtiyak sa kapaniwalaan ng impormasyong ibinibigay ng AI. Dahil sa lantad at umiiral na kahinaan sa kredibilidad ng datos ng AI, nagiging doble ang trabaho sa dahil sa pangangailangan ng pagsasagawa ng cross-referencing at pagsusuri sa datos upang matiyak ang katumpakan at kredibilidad nito. Ibinahagi ni Kalahok 4 (K4), *“Matrabaho siya kasi after ko na makuha yung mga pinakaimportant pieces lang niya, isa-isa ko na siyang isearch doon sa mga mas credible na websites.”* Ang ganitong pamamaraan ay nagpapakita na hindi lamang ginagamit ang AI para sa kumbenyente at mabilisang pagkuha ng sagot, kundi upang makamit ang mas epektibong paraan ng pagsusuri. Ang ganitong hamon ng mga kalahok ay nauugnay sa natuklasan nina Silagan at Samarca (2025), na ang mga datos o impormasyon mula sa AI ay itinuturing bilang hindi isang lehitimo o maaasahang aplikasyon para sa pagtamo ng pagkatuto. Ayon pa nga kay Harrer (2023), ang nilalaman na ginawa ng AI ay maaaring may bias, hindi tumpak, o nakakapinsala kung ang dataset kung saan sinanay ang isang modelo ay naglalaman ng mga naturang elemento. Kaya naman, upang matiyak ang kalidad at katumpakan ng mga impormasyong ginagamit, nagsasagawa ng pagbeberepika ang mag-aaral na itinuturing isang prosesong rigoroso subalit mahalaga.

Sa kabuoan, ang mga natuklasang hamon ng mga mag-aaral sa paggamit ng AI sa pagkatuto ng Filipino ay maaaring maunawaan nang mas malalim sa pamamagitan ng paglelente sa mga saligang teoretikal ng papel – ang Technology Acceptance Model at Diffusion of Innovation Theory. Dito ipinakikita sa naratibo ng mga kalahok na ang pagtanggap at patuloy na paggamit ng AI ay hindi awtomatiko o ganap. Sa perspektiba ng TAM, ang mga hamon tulad ng pladyarismo, akses, tugon, at pangangailangan para sa berepikasyon ng impormasyon ay nakaaapekto sa persepsiyon ng mga mag-aaral sa gamit at kadalihan ng AI sa pagkatuto. Ipinahihiwatig nito na kahit nakikita ng mga mag-aaral ang potensiyal na pakinabang ng AI, nananatili pa rin ang mga pag-aalinlangan sa pagiging reliable at pagiging sapat nito bilang pantulong na kagamitan sa pagkatuto. Samantala, sa lente naman ng Diffusion of Innovations, ang mga hamong ito ay naglalarawan na ang paggamit ng AI ay isang dinamikong

proseso ng pag-aangkop, pagsusuri, at kritikal na paggamit. Sa halip na basta na lamang tanggapin ang AI, natutuhan ng mga mag-aaral na suriin ang kalidad ng impormasyon at pagkamaasahan nito bilang pagsasaalang-alang sa pagpapanatili ng akademikong integridad. Ipinakikita ng mga natuklasan na ang diffusion ng AI sa konteksto ng pagkatuto ng Filipino ay hindi lamang simpleng usapin ng paggamit ng teknolohiya kundi isang proseso ng pagtitimbang sa pagitan ng mga hamon at oportunidad para sa pagpapanatili ng etikal at awtentikong pagkatuto.

3.2 Mga Pagkakataon sa paggamit ng AI sa pagkatuto ng Filipino

Humahasa sa pagiging kritikal. Ipinakita sa datos ng panayam na ang AI ay hindi lamang nakikita bilang teknolohikal na kasangkapan, kundi bilang pantulong na mekanismo sa paghubog ng pagiging kritikal. Sa pagtitiyak, nakita mula sa danas ng mga kalahok ang AI bilang pantulong na paraan na lumilina sa pagiging mapanuri. Nagiging malinaw dito na ang limitasyon ng AI sa kakulangan sa kontekstuwalisasyon, potensiyal na pagkakamali, salat na kaalaman, ay nagiging pedagogikal na oportunidad para sa mga mag-aaral. Sa halip na tanggapin na lamang ang awtput ng AI, nagiging paraan ito ng pagsusuri sa impormasyon sa konteksto ng Filipino. Paliwanag ni Kalahok 1 (K1), *“Ako, ginagamit ko ang AI kasi nahahasa din ang critical thinking skills ko dahil kung gagamit ka ng AI mapapansin mong hindi siya contextualized ‘yong mga impormasyon na naibibigay niya sa konteksto ng Filipino...sa pamamagitan ng pagva-validate sa accuracy ng impormasyon natuturuan kang maging kritikal sa paggamit nito.”* Dito, lumilitaw ang mahahalagang punto sa pagkilala sa kakulangan ng AI sa katumpakan ng konteksto, lalo na sa disiplinaryang Filipino. Sang-ayon dito sina Muthmainnah et al. (2022), na nagbigay-diin na ang paggamit ng AI ay naglulundo ng paglinang sa kumpiyansa, tiwala sa sarili, pagiging bukas, at pagiging mapanuri ng mag-aaral dahil sa paggamit ng AI. Dagdag pa, nakatutulong ito na maging aktibong tagaproseso ng impormasyon ang mga mag-aaral kaysa sa maging pasibong tagatanggap lamang. Samakatuwid, hindi lamang maituturing na pantulong na teknolohiya ang AI, kundi isang espasyo ng dinamiko at repleksibong pagkatuto. Dahil dito, natutuhan ng mag-aaral na higit pang suriin ang kanilang nakukuhang impormasyon, magkaroon ng mas matalas na metakognisyon, at mas maging maingat sa paggamit ng digital na impormasyon sa gitna ng makabagong panahon.

Pag-unlad ng kasanayan sa pagsulat. Batay sa isinagawang panayam, natuklasan din ang benepisyo sa pag-unlad ng literasiya sa pagsulat ng mga kalahok. Batay sa paglalarawan, ang mga datos na ibinibigay ng AI ay isang magandang lunsaran sa pag-oorganisa ng isang sulatin at ang ibinibigay na balangkas ay karaniwang nagagamit sa pagbuo ng mga akademiko at teknikal na komposisyon. Ayon sa paglalarawan ni Kalahok 2 (K2), *“Aside from giving the template mismo, meron siyang mga steps na binibigay, kumbaga ito yung magiging pamuhatan, ito yung magiging greetings, ganito yung nakalagay dun, saka diretso na halimbawa niya. Kumbaga kung babasahin ng bata yung nakalagay dun, maiintindihan niya rin kung saan kumuha ng pamuhatan, para saan ang pamuhatan, anong ilalagay sa ilalim, kumbaga greetings muna sa first paragraph.”* Sa ganitong konteksto, malinaw na ipinakikita na ang AI ay mabisang teknikal na gabay at suporta sa pagpapayabong sa mga pundamental na kaalaman ng mga mag-aaral sa literasiya, partikular na sa pag-unawa at paglikha ng mga akademikong teksto. Ang mga text-to-text AI generators ay nagbibigay ng suporta at gabay sa pagsusulat, lalo na sa mga hindi katutubong tagapagsalita ng wika (Chan & Lee, 2023). Kung gayon, ito ay maaaring tingnan ng edukasyon bilang pedagogikal na mekanismo na makatutulong sa pagtugon sa mababang literasiya sa pagsulat ng mga mag-aaral sa kasalukuyan.

Pagpapabuti ng gawi sa pagkatuto. Natuklasan na isang mabisang teknolohikal na pantulong ang AI sa pag-unawa ng mga konsepto at nilalaman sa Filipino. Isa sa mga kalahok ang naglarawan na gamit ang AI (hal. Gemini) ay mas nagiging estratejik siya sa kung paano paplanuhin, pag-aaralan at uunawin ang isang paksa. Ayon kay Kalahok 4 (K4), *“Kaysa i-search...magsesearch sa search engine blindly kung ano, at least dito [AI hal. ChatGPT] may sinusunod na ako kung mga ano ang hinahanap/hahanapin ko, mas nagiging madali.”* Ang naratibong ito ay nagpapakita lamang kung papaano nagiging lunduyan ng mas episyente at epektibong pagkatuto ang paggamit ang AI. Itto ay naihalalintulad sa natuklasan ni Salido (2023) na ang AI ay nag-aalok ng suporta para sa pagpapabuti ng katayuang akademiko na nagpapauunlad sa mga paraan ng pagkatuto. Dagdag pa, natuklasan ng kaniyang pananaliksik na ang kapakinabangan ng AI ay hindi lamang sa paraan ng pagpapahusay

ng akademikong gawi ng mga estudyante sa ilang mga paksa kundi pati rin na mas maintindihan pa nila ang mga mahihirap na konsepto. Samakatuwid, ang AI ay hindi lang isang tool ng pagpapadali at kaghinhawaan bagkus ito ay isang produktibong midyum na nagbibigay-daan sa pagpapayaman at pagpapalawig ng mga akademikong gawi na nagreresulta ng transpormasyonal na akademikong pagganap.

Humahasa sa pagiging independent. Sa pagsusuri, nakita ang magandang epekto ng pagsangguni at paggamit ng AI sa pagkakaroon ng kakayahan na pamahalaan ang pansariling pagkatuto ng mga mag-aaral. Sa paglalarawan ni Kalahok 7 (K7), “*Ang ibinigay niya sa akin (AI) is instruction kung paano ko aayusin yung data bago ko i-run, paano yung step by step process paano ko i-run sa excel so nagawa ko siya successfully sa excel. So natuto ako sa isa kong program out of the tutorial na ibinigay sa akin ni AI so nakakatulong din naman.*” Dito ipinakikita ang AI bilang *virtual tutor* na nag-aalok ng mga gabay at fdbak, at nagmumungkahi ng mga karagdagang mapagkukunan para sa pag-unawa ng konsepto. Ang agarang suportang ito ay nakatutulong na matugunan ang mga hamon sa pag-unawa at nagtataguyod ng malaya at independent na pagkatuto. Ayon pa nga kay Hoshim (2023), ilan sa mga pakinabang ng AI ay mula sa mga personalisado at independent na pagkatuto, adaptive feedback, kritikal na mga kasanayan, at self-directed na pagkatuto. Kung gayon, ang pagtanggap sa AI bilang pedagogikal na teknolohiya ay isang progresibong pagbabago sa tanawing pang-edukasyon (educational landscape) sapagkat nagiging paraan ito ng paghubog na maging malay at magkaroon ng awtonomiya sa pansariling paraan ng pagtuklas at pagbuo ng kaalaman. Dagdag pa, tinukoy nina Holmes et al. (2019) na ang AI ay nagtataglay ng kakayahang baguhin ang tradisyonal na sistema ng pagkatuto sa paraan ng paglikha ng mga makabago at angkop na akademikong oportunidad para sa paglago ng mga mag-aaral. Sa ganitong konteksto, ang malinaw na integrasyon ng AI sa edukasyonal na kapaligiran ay may kakayahang baguhin ang ugnayan sa loob ng akademikong institusyon para sa pagsulong sa mas inklusibo at epektibong sistema ng pagkatuto.

Mas pinapadali ang pag-unawa. Isa rin sa mga nabuong tema mula sa sinuring salaysay ang pagpapakita ng oportunidad na nakatutulong ang AI na mas maintindihan ang paksang mahirap maunawaan mula sa pagpapaliwanag ng guro. Ayon sa mga kalahok, may mga pagkakataong sinasangguni nila ang AI para makakuha ng mas malawak at payak na pagpapaliwanag nang higit na maunawaan ang paksa. Halimbawa, isang modelo na hindi maunawaan, sa pamamagitan ng AI mas nagiging madali at malinaw para sa kanila ang konsepto ng paksa. Sa paglalarawan ni Kalahok 4 (K4), “*Ang ginagawa ko, ni-run ko yung PDF file dun sa chatgpt, mas mas naiintindihan ko siya. Since technical paper kasi yung binigay sa amin. Para siyang research paper about discourse mahirap talaga siyang unawain in a short period of time kung hindi mo magagawang pasimplehin yung mga nakasulat. Yun yung ginawa ni Chatgpt para sa akin, so mas natututo ako nung ni-run ko na siya sa chatgpt.*” Sa ganitong konteksto, ang AI ay nagiging epektibong pantulong upang gawing mas payak ang komplikadong konsepto ng aralin sa pamamagitan ng paghihimay at pagpapaliwanag sa paraang mas madaling maunawaan. Bagamat parehong binigyang-diin sa pananaliksik ni Adigue (2024) ang magkatuwang na hadlang at pagkakataong ibinigay ng AI sa kapaligirang pang-akademiko, hindi mapasusubalian na malaking tulong ang AI dahil pinapadali nito ang pagpapaliwanag sa paksa at ginagawang payak at sistematiko ang dating komplikado at hindi organisadong pagkalap ng impormasyon (Cruz, 2023). Samakatuwid, ang ganitong oportunidad ng AI sa edukasyon ay isang bukas na katotohanan kaugnay sa gampanin ng AI lalo na sa aspeto ng pag-unawa at pagkatuto.

Paglinang ng talasalitaan. Natuklsan din bilang pagkakataon sa paggamit ng AI ang kakayahan nitong magpakilala ng mga salitang hindi gaanong nakikita o madalas na marinig o mabasa sa mga teksto. Halimbawa, sa isang datos, may mga bokabularyong di-pamilyar, natuto ang mga kalahok na magsaliksik sa kahulugan nito upang maunawaan ang konteksto – isang positibong bagay sa paglawak ng talasalitaan ng mga mag-aaral. Ayon sa salaysay ni Kalahok 5 (K5), “*Kumbaga sa tulong ng AI nakakahanap ako ng paraan na matugunan ko yung problema sa mga talasalitaan tapos yung paraan ng paggamit at pagpili ko ng mga salita na ilalagay dun.*” Ang ganitong danas maliban sa pagpapayaman ng bokabularyo ay higit ding nakatutulong sa paglago ng kasanayan sa pagpili ng angkop na salita sa pagbuo ng isang komposisyon na nagsasaalang-alang sa kaayusan at kaangkupan sa maayos at malinaw na pagpapahayag. Sa katunayan, ito ay naihalalintulad sa naging resulta sa pananaliksik nina Angeles at Simeon-Lopez (2026), na isang benepisyo ng AI ay ang pagpapadali ng proseso ng pagkatuto lalo na

sa wika. Sa kasalukuyan na umiiral ang mga usapin sa kasanayang komunikatibo partikular sa gamit ng wika sa saklaw at parehong aspekto ng pagsulat at pagsasalita dahil sa impluwensiya ng teknolohiya, ang AI ay naglalantad ng mga oportunidad sa pagtugon sa salat na kaalamang pangwika at naglulundo rin ng mga benepisyo upang magbigay ng pedagogikal na suporta sa pagpapalakas ng kasanayan ng mag-aaral. Sang-ayon ito sa naging pahayag nina Silagan at Samarca (2025), na ang pagsasanib ng AI sa edukasyon ay may malaking naitutulong sa pagtamo ng kaalaman sa wika partikular sa pagbibigay ng mas epektibo at personalisadong danas na may pagsasaalang-alang sa realidad ng linggwistikong dibersidad. Sa kabuoan, ang AI sa paglelenteng edukasyonal ay kasangkapan upang palawigin at palalimin ang Filipino sa konteksto ng teknolohikal na impluwensiya.

Paglawak ng kaalaman sa teknolohiya. Isa pa sa mga ambag ng AI ay ang paglinang sa kakayahan at kamalayan na maunawaan ang dinamikong pagbabago ng mga pedagogikal na pamamaraan at makabagong estratehiya sa pagkatuto sa kontemporaryong edukasyon na hinuhubog ng teknolohikal na inobasyon. Ang teknolohiya bilang integral na komponent ng pagkatuto sa kasalukuyan ay nag-udyok ng pangangailangan ng pagsabay sa pagbabago sa edukasyon. Dahil dito, mas nagkakaroon sila ng kamalayan at kaalaman sa mga AI tools na nagagamit sa edukasyon. Halimbawa sa paggamit ng Canva, Nova, Gamma, school hack, Microsoft Bing, AI image generator, at marami pang iba. Ayon kay Kalahok 1 (K1), “*Dahil sa AI, natututo ako sa pagla-layout, paggamit ng iba’t ibang apps, at natutuklasan kong marami palang AI na pwedeng gamitin sa pag-aaral kagaya ng Nova, Jenny AI, Gamma, kahit sa Capcut.*” Ito ay pagpapakita lamang na ang pagkatuto sa mga AI tools ay hindi lamang bunga ng pangangailangan dahil higit pa, bilang natural na proseso ng pag-aangkop sa penomenon ng patuloy na nagbabagong sistemang pang-edukasyon sa ika-21 siglo. Ang pagsasama ng AI sa konteksto ng edukasyon at ang paglawak ng kaalaman sa teknolohiya ayon kay Adigue (2024) ay naglalarawan ng makabuluhan at pangmatagalang implikasyon sa sektor ng paggawa sa ika-21 siglong lipunan. Sa kasalukuyan, ang akademikong arena ay nakatali sa paglinang ng mga gradweyt na nagtataglay ng kasanayang ICT, kaya naman lubos na naapektuhan ang sistemang pang-edukasyon dahil sa layunin ng paghahanda at pangangailangan ng pag-aangkop sa mabilis na nagbabagong pandaigdigang merkado at kalakaran.

Sa kabuoan, ang paggamit ng AI sa pagkatuto ay nagpapakita ng malawak na pedagogikal na benepisyo sa pagkatuto ng mga mag-aaral. Ito ay malinaw na sumasalamin sa konsepto ng TAM na kung saan ang isang teknolohiya ay mas madaling tanggapin at gamitin kapag nakikita ng gumagamit na nakatutulong ito sa pagpapabuti ng akademikong pagganap. Ganoon din, ang kakayahan ng AI na magbigay ng malawak na benepisyo ay nagpapakita ng *perceived ease of use*, sapagkat nababawasan nito ang bigat ng pagsasagawa ng mga akademikong gawain. Ito ay hindi lamang bunga ng kaginhawaan kundi ng kanilang sinadyang paggamit bilang kasangkapan upang higit na mapaunlad ang kanilang pagkatuto sa Filipino. Samantala, sa lente ng Diffusion of Innovations, ang mga natuklasang benepisyo ay naglalarawan sa kung paano naapektuhan ang pananaw at pagtanggap ng mga mag-aaral sa AI bilang bahagi ng kanilang akademikong gawain. Sa ganitong konteksto, ipinakilala na ang AI bilang isang inobasyon ay may malinaw na relatibong adbentahi dahil sa kakayahan nitong magbigay ng mabilis at madaling akses sa impormasyon at suporta sa pagkatuto. Sa kabuoan, pinatutunayan ng mga natuklasan na ang mga oportunidad na dulot ng AI sa pagkatuto ng Filipino ay hindi lamang nakaugat sa mga teknikal na kakayahan nito kundi sa makabuluhang karanasang nabubuo habang ito ay ginagamit, sinusubok, at isinasayos ng mga mag-aaral bilang bahagi ng paglinang ng kaalaman at kasanayan.

4. Kongklusyon, Implikasyon at Rekomendasyon

Ang pag-aaral na ito ay nagbigay-tuon sa pagsusuri sa iba’t ibang hamon at pagkakataon sa paggamit ng AI sa akademikong pagkatuto ng Filipino. Batay sa danas ng mga mag-aaral, natuklasan na ang paggamit ng AI sa pagkatututo ng Filipino ay parehong may magkatuwang na kalikasan na nagtataglay ng kapwa hamon at pagkakataon na isang mahalagang pagtitimbang sa paggamit ng AI sa edukasyon. Ang mga hamon sa pladyarismo, limitadong akses, patern at kalidad ng impormasyon ay pagpapahiwatig ng responsableng paggamit para sa pagpapanitili ng akademikong integridad. Dagdag pa, sa aspekto ng kalidad, akses, at integridad ng impormasyon ng AI, ipinakilala ang limitadong espasyo ng Filipino sa mga AI tools na maaaring nagreresulta ng limitado, mababa sa katumpakan, at nagpapakita ng dihital at linggwistikong demarkasyon sa pagitan ng global na

teknolohiya at lokal na konteksto.

Sa kabilang banda, ipinakita rin na ang paggamit ng AI ay nagbubukas ng mga pagkakataon na nagsisilbing instrumento ng pagiging mapanuri at kritikal, nagtataguyod ng awtonomiya sa pansariling pagkatuto, nagpapalawak sa kaalaman sa mga paksa sa Filipino, at lumilina sa kasanayan sa paggamit ng teknolohiya ng mga mag-aaral. Ang benepisyong ito ay pagpapahiwatig lamang na kapag ginamit ang AI nang may layunin, ito ay maaaring maging isang makapangyarihang kasangkapan sa akademikong tagumpay ng mga mag-aaral. Sa kabila ng mga hamon sa paggamit at integrasyon nito sa edukasyon, ang AI ay may mahalagang papel sa pagpapabuti ng kalidad ng pagkatuto, pag-aangkop sa dinamikong proseso ng edukasyon, at paglinang ng mga kasanayang angkop sa konteksto ng ika-21 siglo.

Mula rito, iminumungkahi ang pagtitimbang sa mga hamon at pagkakataon sa paggamit ng AI sa akademikong pagkatuto ng Filipino. Sa mga mag-aaral, mahalagang isaalang-alang ang etikal, responsable, at mapanuring paggamit ng AI. Ang pagkilala sa mga hangganan ng AI ay isang mahalagang hakbang upang magamit ito nang tama at maging pantulong na kasangkapan para sa pagkatuto at hindi bilang kapalit ng pansariling metakognitibong pagpoproseso. Sa mga guro, ipinanunukala ang pagkilala sa mga hamon at oportunidad upang magsilbing batayan sa pagdisenyo ng mga personalisadong pedagohiya sa pagtuturo ng Filipino. Sa mga akademikong institusyon, mahalaga ang institusyonal na suporta sa integrasyon ng AI sa edukasyon habang pinapatnubayan ng malinaw na regulasyon sa paggamit at aplikasyon nito.

Sa kabuoan, ipinakikita ng resulta ng pagsusuri na ang paggamit ng AI ay hindi pagtalikod sa mga nakasanayan at tradisyonal na pedagohiya, kundi isang dagdag na kagamitan na ang bisa ay nakasalalay sa paraan ng paggamit nito. Ang datos ng pag-aaral ay paghahayag sa malawak na potensiyal ng AI para sa kinabukasan ng Filipino sa espasyo ng dihital na mundo na tunay na nakaangkop sa wika at lokal na konteksto.

AI Use Disclosure Statement - Ako ay nagpapahayag ng paggamit ng Gemini at Claude.AI partikular sa pag-oorganisa at pagsasaayos ng mga nabuong kategorya at tema, pagsasalin, pagsasaayos sa estruktura, kohesyon at gramatika ng ilang pangungusap/talata. Sinuri at inedit ng may-akda ang kabuoang awtput na binigay ng AI tools sa pamamagitan ng beripikasyon at fact-checking nito. Wala ring kumpidensyal o personal na datos na inilagay sa AI tools. Ganap na pananagutan ng mga may-akda ang nilalaman ng buong artikulo.

5. Sanggunian

- Adigue, A. P. (2024). Iniibig ko ang Pilipinas: Diskurso at kurso sa panahon ng artificial intelligence at implikasyon sa akademiko. *International Journal of Research Studies in Education*, 13(5), 1–13. <https://doi.org/10.5861/ijrse.2024.24019>
- Angeles, R. H. M., & Simeon-Lopez, M. E. (2026). Artificial Intelligence (AI) sa pagtuturo at pagkatuto ng wika: Isang sistematiko naratibong rebyu sa konteksto ng Filipino. *Ignatian International Journal for Multidisciplinary Research*, 4(5), 2397–2435. <https://doi.org/10.5281/zenodo.20415880>
- Ayala-Pazmiño, M. (2023). Artificial intelligence in education: Exploring the potential benefits and risks. *Digital Publisher CEIT*, 8(3), 892–899.
- Cath, C. (2018). Governing artificial intelligence: Ethical, legal and technical opportunities and challenges. *Philosophical Transactions of the Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences*, 376(2133), Article 20180080. <https://doi.org/10.1098/rsta.2018.0080>
- Chan, C. K. Y., & Lee, K. K. (2023). The AI generation gap: Are Gen Z students more interested in adopting generative AI such as ChatGPT in teaching and learning than their Gen X and millennial generation teachers? *Smart Learning Environments*, 10(1), Article 60. <https://doi.org/10.1186/s40561-023-00269-3>
- Chen, L., Chen, P., & Lin, Z. (2020). Artificial intelligence in education: A review. *IEEE Access*, 8, 75264–75278. <https://doi.org/10.1109/ACCESS.2020.2988510>
- Colaizzi, P. F. (1978). Psychological research as the phenomenologist views it. In R. S. Valle & M. King (Eds.), *Existential-phenomenological alternatives for psychology* (pp. 48–71). Oxford University Press.
- Cotton, D. R. E., Cotton, P. A., & Shipway, J. R. (2024). Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in

- the era of ChatGPT. *Innovations in Education and Teaching International*, 61(2), 228–239.
<https://doi.org/10.1080/14703297.2023.2190148>
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (3rd ed.). Sage Publications.
- Cruz, J. (2023, September 14). *Artificial intelligence, para kanino?* IBON Foundation.
<https://www.ibon.org/artificial-intelligence-para-kanino/>
- Davis, F. D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319–340. <https://doi.org/10.2307/249008>
- Estrellado, C. J., & Miranda, J. C. (2023). Artificial intelligence in the Philippine educational context: Circumspection and future inquiries. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 13(4), 25–31. <http://dx.doi.org/10.29322/IJSRP.13.04.2023.p13704>
- Fahimirad, M., & Kotamjani, S. S. (2018). A review on application of artificial intelligence in teaching and learning in educational contexts. *International Journal of Learning and Development*, 8(4), 106–118. <https://doi.org/10.5296/ijld.v8i4.14057>
- Giray, L., De Silos, P. Y., Adornado, A., Buelo, R. J. V., Galas, E., Reyes-Chua, E., Santiago, C., & Ulanday, M. L. (2024). Use and impact of artificial intelligence in Philippine higher education: Reflections from instructors and administrators. *Internet Reference Services Quarterly*, 28(2).
<https://doi.org/10.1080/10875301.2024.2352746>
- Harrer, S. (2023). Attention is not all you need: The complicated case of ethically using large language models in healthcare and medicine. *eBioMedicine*, 90, Article 104512.
<https://doi.org/10.1016/j.ebiom.2023.104512>
- Hoshim Qizi, S. M. (2023). The role of AI in teaching: Advantages, disadvantages, and future implications. *Eurasian Scientific Herald*, 24, 1–6.
- Husserl, E. (1999). *The essential Husserl: Basic writings in transcendental phenomenology*. Indiana University Press.
- Ligot, D. (2023, June 7). *How educators in the Philippines react to AI in education*. LinkedIn.
<https://www.linkedin.com/pulse/how-educators-philippines-react-ai-education-dominic-ligot-9ya5f>
- Loe, M. (2024). *Japanese schools prioritising AI education*. TechHQ. <https://techhq.com/2023/07/how-is-ai-education-coming-to-japanese-schools/>
- Mou, X. (2019). Artificial intelligence: Investment trends and selected industry use. *International Finance Corporation*, 8(2), 311–320.
- Muthmainnah, M., Seraj, P. M. I., & Oteir, I. (2022). Playing with AI to investigate human-computer interaction technology and improving critical thinking skills to pursue 21st century age. *Education Research International*, 2022, Article 6468995. <https://doi.org/10.1155/2022/6468995>
- Park, W., & Kwon, H. (2024). Implementing artificial intelligence education for middle school technology education in Republic of Korea. *International Journal of Technology and Design Education*, 34, 109–135. <https://doi.org/10.1007/s10798-023-09812-2>
- Ratti, C., & Helbing, D. (2019). The hidden danger of big data. In D. Helbing (Ed.), *Towards digital enlightenment: Essays on the dark and light sides of the digital revolution* (pp. 23–42). Springer.
https://doi.org/10.1007/978-3-319-90869-4_3
- Robinson, L., Schulz, J., Blank, G., Ragnedda, M., Ono, H., Hogan, B., Mesch, G., Cotton, S., Kretchmer, S., Hale, T. M., & Khilnani, A. (2020). Digital inequalities 2.0: Legacy inequalities in the information age. *First Monday*, 25(7). <https://doi.org/10.5210/fm.v25i7.10842>
- Rogers, E. M. (2003). *Diffusion of innovations* (5th ed.). Free Press.
- Salido, V. (2023). *Impact of AI-powered learning tools on student understanding and academic performance* [Unpublished]. https://www.researchgate.net/publication/376260972_Impact_of_AI-Powered_Learning_Tools_on_Student_Understanding_and_Academic_Performance
- Schiff, D. (2022). Education for AI, not AI for education: The role of education and ethics in national AI policy strategies. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 32(3), 527–563.
<https://doi.org/10.1007/s40593-021-00270-2>
-

- Sevilla-Bernardo, J., Cervera, L., & Martin-Robles, J. (2025). Impact and opportunities of generative artificial intelligence in education: A study of academic perceptions. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 20(3), 55–71. <https://doi.org/10.3991/ijet.v20i03.55809>
- Silagan, S. M., & Samarca, A. Y. (2025). Integrasyon ng artificial intelligence (AI) sa pagtuturo at pagkatuto ng Filipino sa senior high school: Mga hamon at oportunidad. *International Journal of Advanced Multidisciplinary Studies*, 5(5), 155–184. <https://www.ijams-bbp.net/wp-content/uploads/2025/06/5-IJAMS-MAY-2025-155-184.pdf>
- Taeihagh, A. (2021). Governance of artificial intelligence. *Policy and Society*, 40(2), 137–157. <https://doi.org/10.1080/14494035.2021.1928377>
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2019, June 25). *Artificial intelligence in education*. UNESCO. <https://www.unesco.org/en/digital-education/artificial-intelligence>
- Van Dijk, J. (2020). *The digital divide*. John Wiley & Sons.
- Villanueva, J. C. (2025). Educational innovations with ChatGPT: Opportunities, challenges, and literature perspectives. *Ethan Journals Emerging Technologies*, 13(3), 15–25. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17512120>
- Wang, P. Y. (2013). Examining the digital divide between rural and urban schools: Technology availability, teachers' integration level and students' perception. *Journal of Curriculum and Teaching*, 2(2), 127–139. <https://doi.org/10.5430/jct.v2n2p127>

